

แผนการสอนที่ 7

หน่วยที่ 5

วิชา เขียนแบบเบื้องต้น

สัปดาห์ที่ 7

ชื่อหน่วย การบอกขนาดมิติ

จำนวน 4 คาบ

1.สาระสำคัญ

การบอกขนาดมิติ เป็นการแสดงขนาดของงานที่เขียนแบบในทางราบ ทางตั้ง แนวทแยงและอื่น ๆ ออกมาเป็นตัวเลข ข้อความ ตามลักษณะการใช้งาน มีหลายประเภท โดยมีขั้นตอนการเขียนแบบขนาดมิติเรียงตามลำดับ

2.จุดประสงค์การสอน

- 5.1 รู้ความหมายของการบอกขนาดมิติ
  - 5.1.1 บอกความหมายของการบอกขนาดมิติ
- 5.2 เข้าใจประเภทของการบอกขนาดมิติ
  - 5.2.1 อธิบายการบอกขนาดมิติแบบเส้นเฉียง 45 องศา
  - 5.2.2 อธิบายการบอกขนาดมิติแบบจุดวงกลม
  - 5.2.3 อธิบายการบอกขนาดมิติแบบหัวลูกศร
- 5.3 ปฏิบัติการเขียนบอกขนาดมิติ
  - 5.3.1 เขียนเส้นบอกขนาดมิติ

ใบความรู้ที่ 7

หน่วยที่ 5

วิชา เขียนแบบเบื้องต้น

สัปดาห์ที่ 7

ชื่อหน่วย การบอกขนาดมิติ

จำนวน 4 คาบ

บทนำ

งานเขียนแบบทุกโครงการ นอกจากเขียนได้ถูกต้องตามขั้นตอน และวิธีการเขียนแล้วยังมีสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ขาดมิได้ คือ การกำหนดหรือการเขียนบอกระยะขนาดลงในแบบรวมทั้งการเขียนกำหนดตัวเลข หรือข้อความกำกับบนเส้นบอกระยะขนาดนั้นด้วย

5.1 การบอกขนาดมิติ

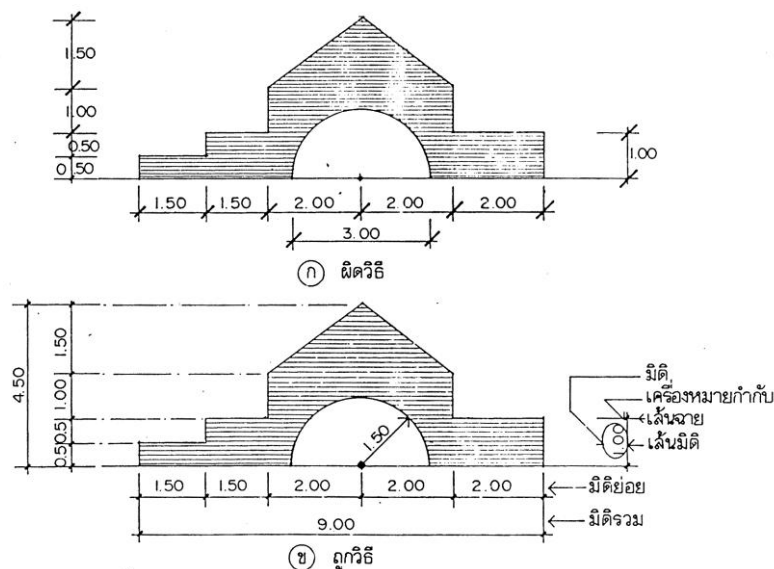
5.1.1 ความหมายของการบอกขนาดมิติ

การบอกขนาดมิติ (DIMENSIONING) หรือกาบอกระยะต่าง ๆ ในแบบ หมายถึง การเขียนบอกระยะห่างระหว่างพื้นผิว หรือจุด 2 จุด ในแนวนอนหรือแนวราบ แนวตั้งหรือแนวคิ่ง ส่วนโค้งรัศมี และอื่น ๆ ด้วยการแสดงค่าออกมาเป็นตัวเลขหรือข้อความ มีหน่วยวัดระยะเป็นระบบเดียวกัน ได้แก่ ระบบเมตริก เช่น เซนติเมตร มิลลิเมตร และองศา โดยมีส่วนประกอบในการแสดงมิติ 3 ส่วน ได้แก่ เส้นมิติ เส้นฉาย และมิติ

5.1.1.1 เส้นมิติ ควรเป็นเส้นบางและไม่ควรขาดตอน

5.1.1.2 เส้นฉาย ควรเป็นเส้นบาง เริ่มห่างจากงานเขียนแบบ เล็กน้อย โดยทั่วไปเส้นฉายต้องตั้งฉากกับเส้นมิติ ยกเว้นรูปไอโซเมตริก และให้ยาวเลยเส้นมิติเล็กน้อย ประมาณ 3 มิลลิเมตร

5.1.1.3 มิติหรือตัวเลขกำหนดระยะ การเขียนมิติให้เขียนวางบนเส้นมิติให้ขนานไปกับเส้นมิติ ประมาณกึ่งกลางของความยาวเส้นมิติ และให้อยู่เหนือเส้นมิติเล็กน้อย

แสดงตัวอย่างการเขียนบอกขนาดมิติ

5.2 ประเภทของการบอกขนาดมิติ

รูปแบบของเครื่องหมายที่ใช้กำกับปลายเส้นมิติในงานเขียนแบบ ต้องเลือกเอาแบบใดแบบหนึ่ง เป็นระบบเดียวกันทั้งโครงการ หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องหมายตามใจชอบและควรให้เหมาะสมกับงานเขียนแบบแต่ละประเภท โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แบบเส้นเฉียง 45 องศา แบบจุดกลม และแบบหัวลูกศร

5.2.1 แบบเส้นเฉียง 45 องศา

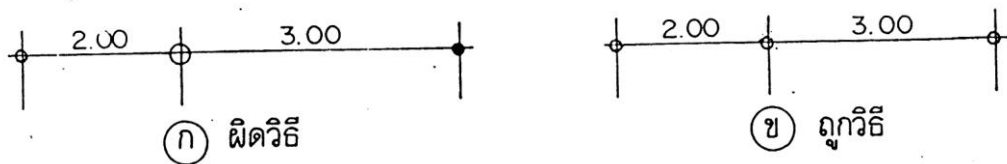
เป็นแบบที่ใช้งานที่เขียนง่าย และรวดเร็ว เส้นเฉียงควรมีเส้นหนากว่าเส้นเส้นมิติ และควรเขียนทางเดียวกันตลอด ความยาวของเส้นเฉียงโดยประมาณ 2 มิลลิเมตร

แสดงการเขียนบอกขนาดมิติด้วยเส้นเฉียง 45 องศา

5.2.2 แบบจุดวงกลม

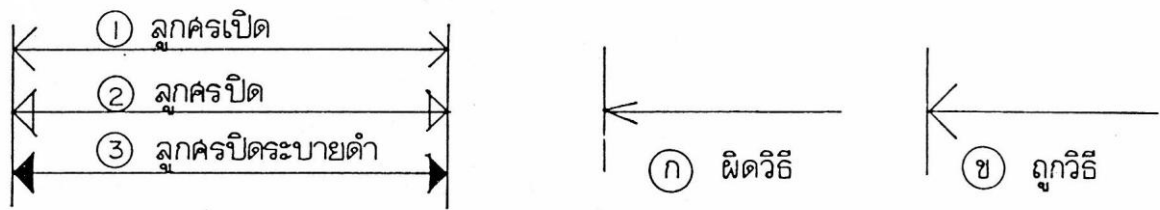
เป็นแบบที่เขียนแล้วช่วยให้มีที่ว่างบนเส้นมิติมากขึ้น การเขียนจุดกลมทำได้ทั้งแบบจุดกลมที่ขอบและจุดกลมกลาง โดยให้มีเส้นผ่านศูนย์กลางของจุดกลมประมาณ 2 มิลลิเมตร การเขียนจุดกลมควรใช้แผ่นช่วยเขียนวงกลมรูเล็กที่สุด

แสดงการเขียนบอกมิติด้วยจุดวงกลม

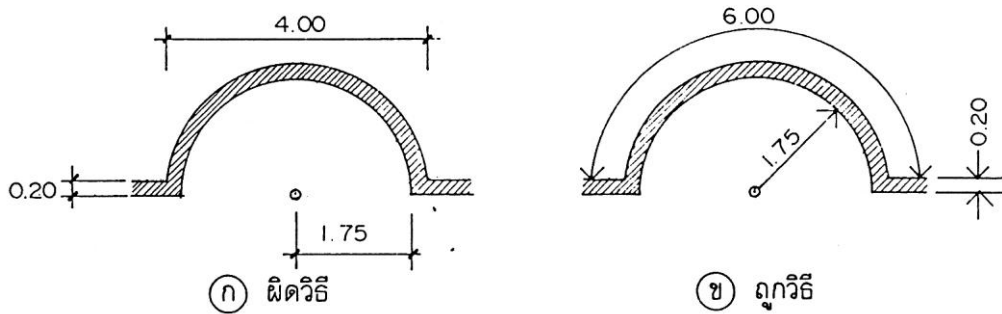
5.2.2 แบบหัวลูกศร

เป็นแบบที่ต้องใช้ความชำนาญของช่างเขียนแบบ จะได้แบบที่ชัดเจนดี การเขียนหัวลูกศรให้เขียนด้วยมือหรือเขียนด้วยฉากสามเหลี่ยม ลักษณะของหัวลูกศรเขียนได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ ลูกศรเปิด ลูกศรปิด ลูกศรปิดระบายดำ และรูปแบบหัวลูกศรต้องเปิดเป็นมุมฉาก

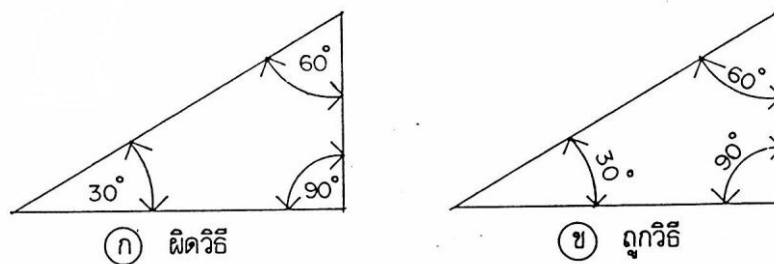
แสดงการเขียนบอกมิติด้วยจุดหัวลูกศร

การเขียนบอกขนาดมิติกรณีพิเศษนอกเหนือจาก 3 แบบที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ การเขียนบอกขนาดในพื้นที่จำกัดที่ไม่สามารถเขียนเส้นมิติบนเส้นมิติได้ แก้ไขได้โดยนำมาเขียนนอกเส้นมิติ และการเขียนบอกมิติของรัศมีวงกลม ให้เขียนเส้นมิติออกจากจุดศูนย์กลางของวงเวียนไปถึงขอบส่วนโค้ง เป็นหัวลูกศร

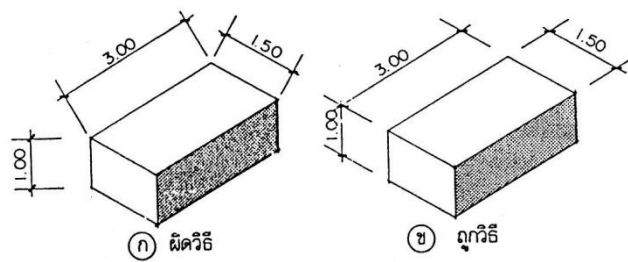
แสดงการเขียนบอกขนาดมิติ

การเขียนบอกขนาดมิติ งานเขียนแบบที่แสดงความลาดเอียงมีหน่วยวัดมุมเป็นองศา เส้นเส้นมิติต้องเป็นเส้นโค้ง

แสดงการเขียนบอกมิติที่ลาดเอียง

การเขียนบอกขนาดมิติที่เป็นรูปไอโซเมตริก เส้นมิติ เส้นฉาย ก็ต้องเป็นไอโซเมตริกด้วย

แสดงการเขียนบอกขนาดมิติรูปไอโซเมตริก

5.3 การเขียนเส้นบอกขนาดมิติ

การเขียนเส้นบอกขนาดมิติ ทำได้เมื่องานเขียนแบบเสร็จสมบูรณ์แล้ว ข้อผิดพลาดที่พบเห็นประจำ ก็คือ ยังไม่ได้เขียนรูปแบบ แต่ก็เขียนบอกขนาดมิติเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนเขียนแบบในวิชาเขียนแบบเบื้องต้น

5.3.1 การเขียนเส้นบอกขนาดมิติ

5.3.1.1 ดึงกระดาษเขียนแบบในแนวนอน พร้อมทั้งเขียนรายละเอียดของหัวกระดาษให้ครบถ้วนตามที่กำหนด

5.3.1.2 เขียนแบบที่กำหนดมาให้เสร็จสมบูรณ์ก่อน

5.3.1.3 เขียนเส้นร่างกำหนดความยาวของเส้นฉายก่อน โดยเริ่มจากมิติย่อยไปหามิติรวม ให้กำหนดขนาดความยาวเส้นฉาย ประมาณ 10-20 มิลลิเมตร และกำหนดระยะห่างจากรูปแบบโดยประมาณ 10 มิลลิเมตร

5.3.1.4 เขียนเส้นฉายด้วยเส้นบาง ในแนวนอน และแนวตั้ง จนครบทั้งมิติย่อย และมิติรวม

5.3.1.5 เขียนเส้นมิติโดยเส้นบาง ในแนวตั้งและแนวนอน โดยมีหลักพิจารณา คือ เส้นมิติที่อยู่ด้านล่างของงานเขียนแบบ ตำแหน่งเส้นมิติ ให้วางก่อนลงมาด้านล่าง เส้นมิติที่อยู่ด้านบนรูปแบบตำแหน่งเส้นมิติ ให้วางก่อนไปทางด้านบน เส้นมิติที่อยู่ทางซ้ายซ้ายให้วางก่อนไปทางซ้าย และเส้นมิติที่อยู่ทางขวาให้วางก่อนไปทางขวา

5.3.1.6 เครื่องเครื่องหมายกำกับปลายมิติ ด้วยเส้นเฉียงมุม 45 องศา ด้วยเส้นหนายาวประมาณ 2 มิลลิเมตร และให้เส้นเฉียงไข้ไปทางเดียวกันตลอด

5.3.1.7 เขียนบอกมิติบนเส้นบอกมิติ ประมาณให้ได้กึ่งกลาง และอยู่เหนือเส้นมิติเล็กน้อยวางขนานไปกับเส้นมิติ ประมาณ 2.5-3 มิลลิเมตร จนครบ แล้วจึงเขียนบอกชื่องานได้รูปแบบพร้อมมาตราส่วนเป็นเสร็จสมบูรณ์

ใบงานที่ 9		การสอนครั้งที่ 7
วิชา เขียนแบบเบื้องต้น		ชั้น ก ส . 1
ชื่อหน่วย การบอกขนาดมิติ		หน่วยที่ 5
ชื่องาน การเขียนเส้นบอกขนาดมิติ		เวลา 240 นาที
จุดประสงค์การสอน	5.3 ปฏิบัติการเขียนบอกขนาดมิติ 5.3.1 เขียนเส้นบอกขนาดมิติ	
เครื่องมืออุปกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> - กระดาษเขียนแบบขนาด A3 - เทปติดกระดาษ (นิตโต้) - ดินสอเขียนแบบ - ขางลบดินสอ - ไม้ทีสไลด์ - เซทปรับมุม - สเกล - ผ้าเช็ดทำความสะอาดอุปกรณ์ 	
ลำดับขั้นการปฏิบัติงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ติดกระดาษเขียนแบบในแนวนอน พร้อมทั้งเขียนรายละเอียดของหัวกระดาษให้ครบถ้วนตามที่กำหนด - เขียนแบบที่กำหนดให้เสร็จสมบูรณ์ก่อน - เขียนเส้นร่างกำหนดความยาวของเส้นฉายก่อน โดยเริ่มจากมิติย่อยไปหามิติรวม ให้กำหนดขนาดความยาวเส้นฉาย ประมาณ 10-20 มิลลิเมตร และกำหนดระยะห่างจากรูปแบบโดยประมาณ 10 มิลลิเมตร - เขียนเส้นฉายด้วยเส้นบาง ในแนวนอน และแนวตั้ง จนครบทั้งมิติย่อย และมิติรวม - เขียนเส้นมิติโดยเส้นบาง ในแนวตั้งและแนวนอน โดยมีหลักพิจารณา คือ เส้นมิติที่อยู่ด้านล่างของงานเขียนแบบ ตำแหน่งเส้นมิติ ให้วางก่อนลงมาด้านล่าง เส้นมิติที่อยู่ด้านบนรูป แบบตำแหน่งเส้นมิติให้วางก่อนไปทางด้านบน เส้นมิติที่อยู่ทางซ้ายซ้ายให้วางก่อนไปทางซ้าย และเส้นมิติที่อยู่ทางซ้ายขวาให้วางก่อนไปทางขวา - เครื่องหมายกำกับปลายมิติ ด้วยเส้นเฉียงมุม 45 องศา ด้วยเส้นหนายาวประมาณ 2 มิลลิเมตร และให้เส้นเฉียงชี้ไปทางเดียวกันตลอด - เขียนบอกมิติบนเส้นบอกมิติ ประมาณให้ได้กึ่งกลาง และอยู่เหนือเส้นมิติเล็กน้อยวางขนานไปกับเส้นมิติ ประมาณ 2.5-3 มิลลิเมตร จนครบ แล้วจึงเขียนบอกชื่องานได้รูปแบบพร้อมมาตราส่วนเป็นเสร็จสมบูรณ์ 	

งานที่มอบหมาย - ให้นักศึกษาทำการเขียนเส้นบอกขนาดมิติตามที่กำหนดในใบงานที่ได้รับมอบหมาย	
การบ้าน	- ให้นักศึกษาที่ทำการเขียนเส้นบอกขนาดมิติที่ไม่เสร็จนำกลับไปทำต่อเป็นการบ้าน
ข้อควรระวัง	- รักษาความสะอาดของแบบที่เขียน - หลังการปฏิบัติงานควรทำความสะอาดโต๊ะและเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
การวัดผล	- ตรวจสอบความถูกต้องของน้ำหนักเส้น - ตรวจสอบความสะอาดของแบบที่เขียน - สังเกตความตั้งใจเรียนและมีส่วนร่วมในห้องเรียน
กำหนดส่งงาน	- ให้ส่งการบ้านครั้งที่ 7 ในชั่วโมง หรือต้นชั่วโมงของสัปดาห์ที่ 8

<p style="text-align: center;">วิธีสอนและกิจกรรม</p>	<p>1.ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1.1 สนทนา ชักถามเกี่ยวกับการบอกขนาดมิติ เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1.2 เขียนชื่อเรื่องบนกระดาน</p> <p>2.ขั้นบอกกล่าว</p> <p>2.1 อธิบายเกี่ยวกับความหมายของการบอกขนาดมิติ</p> <p>2.2 อธิบายเกี่ยวกับประเภทของการบอกขนาดมิติ</p> <p>2.3 ชักถามความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเขียนเส้นบอกขนาดมิติ</p> <p>3.ขั้นพยายาม</p> <p>3.1 ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับความหมายของการบอกขนาดมิติ ประเภทของการบอกขนาดมิติ และขั้นตอนการเขียนเส้นบอกขนาดมิติ</p> <p>3.2 ศึกษาใบงานการเขียนเส้นบอกขนาดมิติ</p> <p>3.3 ดูขั้นตอนการเขียนเส้นบอกขนาดมิติ</p> <p>3.4 ลงมือเขียนแบบตามใบงานที่กำหนด</p> <p>3.5 ตรวจสอบผลการเขียนแบบ</p> <p>4.ขั้นสำเร็จผล</p> <p>4.1 นักศึกษาเขียนแบบที่ได้มอบหมาย</p> <p>4.2 อภิปรายวิธีการปฏิบัติงานของนักศึกษา</p> <p>4.3 สรุปผลและชักถามความเข้าใจ</p>
--	--

	เอกสารเอกอ้างอิง	เอกสารประกอบการสอนหมายเลข
สื่อการสอน	เอกสารประกอบการสอน	1.ใบงานที่ 9 การเขียนเส้นบอกขนาดมิติ
	วัสดุโสตทัศน	-
งานที่มอบหมาย	1.ให้นักศึกษาเขียนแบบตามที่กำหนดให้เสร็จเรียบร้อย	
การวัดผล	1.สังเกตความสนใจ 2.สังเกตการปฏิบัติงาน 3.ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน 4.จัดอันดับคุณภาพของงาน	